

Menneskerettigheter for helsepersonell

Tommy Sotkajærvi

psykologspesialist, leder Psykologforeningens klimautvalg

Aktuell og oversiktlig, men svikter i formidlingen.

I *Hva skal vi med menneskerettigheter* forsøker forfatterne Stang og Sveaas å gi profesjonsutøvere i helse- og sosialfag noen svar på hvordan vi skal forholde oss til og implementere menneskerettigheter i vårt daglige arbeid. Forfatterne vil inspirere og engasjere leserne til å skape en menneskerettighetsvennlig profesjonspraksis gjennom å aktualisere menneskerettigheter fra noe abstrakt og vagt til noe konkret og praktisk.

Boken er delt inn i to hoveddeler: Første del av boken gir innføring i hva menneskerettigheter er, og hvordan de er implementert i norsk lovgivning samt i diverse overvåkingsorganer og deres ansvarsområder. I et eget kapittel argumenterer forfatterne for hvorfor utdanningsinstitusjonene i Norge har et særegent ansvar for å bidra til at menneskerettighetene blir respektert i helse- og sosialfaglig praksis.

Andre del av boken er delt inn i temakapitler. Samtlige kapitler innledes med tenkte eksempelsaker som skal aktualisere menneskerettigheter i praksis, og avsluttes med drøfting og refleksjonsspørsmål.

Aktuell og informativ

Ifølge forfatterne er dette et «tverrvitenskapelig» verk der både psykologi, juss og sosialfag legger grunnlaget for rammeverket. Hovedtyngden er tydelig på juss, noe som ikke er overraskende eller unaturlig gitt bokens tema.

Boken har flere klare styrker. En ligger i dens aktualitet. Hvert av temaene vil til enhver tid ha mange potensielle interessekonflikter og etiske dilemmaer knyttet til forholdet mellom et samfunn i kontinuerlig endring og individene vi som profesjonsutøvere søker å hjelpe. Bokens andre styrke er en imponerende oversikt over og kunnskap om menneskerettighetsfeltet sett i lys av norsk og internasjonal lovgivning og organisering.

Svak formidling

Mens bokens styrke ligger i aktualitet og innhold, ligger dens svakhet i formidling og evne til å engasjere. Bokens første del oppleves i stor grad som å vandre i en ørken av forkortelser, paragrafer, konvensjoner og protokoller. Dette fremmedgjør potensielt den jevne helse- og sosialfagarbeider. Kanskje med unntak av de spesielt interesserte. Små oaser dukker opp her og der hvor forfatternes egne meninger skinner gjennom, eller hvor forfatterne krydrer teksten med konkrete eksempler. Dessverre er det ofte langt mellom disse, språket er for det meste formelt og akademisk. Lange setninger, lange avsnitt.

Bokens andre del lover å gjøre abstrakt og fjernt til praksisnært og konkret. Den starter hvert kapittel med eksempelsaker, hvor flere er inspirert av virkelige hendelser. Enkelte av sakene er svært lett gjenkjennelige fra media. Jeg opplever det som mindre autentisk og engasjerende når jeg gjenkjenner saker, samtidig som de er endret på for å passe bedre til problemstillingene forfatterne vil eksemplifisere.

Jeg ble dessverre ikke videre engasjert i eksempelsakenes drøftinger og refleksjonsspørsmål. Drøftingene gir i svært varierende grad svar på hva som i praksis gjør menneskerettigheter nyttig eller relevant for å hjelpe enkeltmennesker. Refleksjonsspørsmålene avslører tydelig at boken i hovedsak er myntet på helse- og sosialfagstudenter, selv om den også promoterer til praktiserende fagpersoner. Spesielt merkelig blir det når forfatteren ber meg om å «drøfte denne problemstillingen» i refleksjonsspørsmål. Jeg leser boken alene, hvem skal jeg drøfte med?

Potensielt oppslagsverk

Oppsummert vil jeg omtale boken som et verk av betydelig aktuell substans, men dessverre svært tung å fordøye. Boken kan potensielt brukes som oppslagsverk, og jeg har en følelse av at den vil dukke opp som anbefalt litteratur i et eller annet fag. Personlig vil jeg neppe ta den opp, verken for inspirasjon eller engasjement.